

dobri otac ANTIĆ

GLASILO VICEPOSTULATURE

---

1 - 2

1981.

DOBRI OTAC ANTIĆ

GLASILO VICEPOSTULATURE

IZDAJE:

Franjevački samostan, Vrbanićeva 35,
Zagreb

ODGOVORNI UREDNIK:
Fra Roko (Ivan) Tomić
Vrbanićeva 35, Zagreb

Telefon: (041) 446-906

Godišnja pretplata 50 dinara

Pojedini broj 10 dinara

Časopis izlazi dozvolom crkvenih
i redovničkih poglavara

Svakog prvog četvrtka u mjesecu služi se
sveta misa za sve prijatelje, dobročinitelje i suradnike Vicepostulature.

Za sve što se u ovom Glasilu navodi ili nazivlje »čudo«, »svetost«, »svetac« i slično — to, u duhu crkvenih propisa, treba uzeti i razumjeti u našem običnom ljudskom načinu izražavanja. O svemu ovom izreći će konačni sud Sveta Crkva.

Tiskar: A. G. Matoš, Samobor,
Matoševa 4

Nadležnim republičkim rješenjem list
»Dobri otac Antić« oslobođen je plaćanja
osnovnog poreza na promet

Iz Vicepostulature

Prijatelji i štovatelji oca Antića u Zagrebu održavaju svakog mjeseca sastanak u samostanskoj kapeli. Sastanci se redovito drže u četvrtak poslije prvog petka u mjesecu. Navečer u 18 sati služi se sveta misa za sve prijatelje i dobročinitelje Vicepostulature. Prije sv. mise moli se krunica za sve žive i pokojne štovatelje oca Antića. Za vrijeme sv. mise vicepostulator (ili neki drugi svećenik) održi prigodni nagovor, pročita nešto iz ostavštine oca Antića (pismo, savjet, preporuku ...).

Slijedeći sastanci održat će se: 8. listopada, 12. studenoga i 10. prosinca.

Molimo sve koji su oca Antića poznavali i s njim surađivali da nam pošalju svoje uspomene i sjećanja, pisma, fotografije, bilješke ... Sve što god je u vezi s našim dragim fra Antonom treba da dođe u ruke vicepostulatora.

Točna adresa:

Vicepostulatura
Vrbanićeva 35
41000 — ZAGREB

Na ovu adresu treba slati sve što god je u vezi s ocem Antićem: uspomene, bilješke, fotografije, milodare, pretplate, pisma ...

Mnogi štovatelji oca Antića pitaju nas kako se obavlja devetnica na čestu ocu Antiću. U svojim potrebama htjeli bi se preporučiti dobrom fra Antu, a ne znaju kako se obavlja. Svima odgovaramo ovdje da ne moramo posebno pisati i razjašnjavati. Prvo: naš fra Ante još nije proglašen ni blaženim ni svetim, pa ne možemo njemu u čest u crkvama moliti devetnice, trodnevnice niti smijemo u njegovu čest davati da se služi sv. misa. To ćemo smjeti tek onda kada otac Antić bude proglašen blaženim i svetim.

A što smijemo već sada? Možemo zazivati oca Antića i u njegov se zagovor preporučivati da nam i sada, kad je kod dragog Boga, pomogne kako nam je pomagao dok je bio među nama. Možemo to učiniti ovako: moliti krunicu, litaniye, put križa, obavljati klanjanje, slušati sv. misu, primiti sv. pričest, udijeliti milostinju siromasima ... a sve to na čest Presv. Trojstva, Presv. Srca Isusova, Majke Božje ili kojega sveca — a za beatifikaciju našeg oca Antića. U svim svojim potrebama smijemo uvijek zazivati pomoć od Gospodina po zagovoru i po zaslugama našeg dobrog oca Antića.

1965. — 1981.

*Šesnaestu obljetnicu blažene smrti
Dobrog Oca Antića proslavili smo
8. ožujka 1981.*

Svečanu koncelebraciju i propovijed održao je
Đuro Kokša, pom. biskup zagrebački.

Biskup Kokša kod groba O. Antića

Da bismo dostoјno proslavili spomen Gospodnji i spomen o. Ante Antića neka svatko ispita sama sebe i prizna svoje krivice pred Bogom i pred Crkvom i oprostimo grijehu jedni drugima. Ispovijedam se ...

Draga braćo i sestre, draga redovnička subraćo o. Ante Antića!

U ovo veče — kada želimo unutar euharistije obnoviti spomen o. Ante Antića, u ovom prostoru i u ovoj zajednici gdje je živ njegov lik i gdje traje njegov spomen — pruža nam se kao uvod u to razmišljanje današnje evanđelje. Evanđelje koje kazuje o đavlovu kušanju našega Gospodina na početku njegova javnog djelovanja. A te kušnje, te napasti tvore snage i sačinjavaju načela kojima se vlada svijetom. Tko iskreno želi poći drugim putem, Božjim putem, Kristovim putem treba nadvladati te kušnje, te napasti onako odmah i cjelevito kao što je Gospodin to učinio. Vidjeli smo da je jedan način neobično važan kad stojimo pred napastima koje nas duboko privlače, koje nas mogu primamiti, zamamiti, optiti — onda treba, kao Gospodin, kratko odbiti. Nema razgovora, nema pregovora s onim opasnostima koje nam mogu skrenuti put u propast.

Prva od tih napasti, prvo što se nađe na putu u propast jest to kad se glad za kruhom učini najvećom glađu čovjekovom. »Ako si Sin Božji, reci da ovo kamenje postane kruhom!« A Gospodin mirno odgovara: »Pisano je: ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi što izlazi iz usta Božjih.« Onaj tko želi vladati tijelima ljudi daje im kruh, da imadu dosta kruha i sviju dobara, a kako će ostati duša gladna i žedna, to se takve gospodare ništa ne tiče.

Druga napast jest potreba, želja za nečim velikim, izvanrednim, senzacionalnim. »Ako si Sin Božji, baci se dolje! Pisano je: Anđelima će svojim zapovjetiti za tebe, i na rukama će te nositi da se gdje nogom ne spotakneš o kamen.« Isus mu kaza: »Pisano je također: Ne iskušavaj Gospodina Boga svoga!« Bog ne treba čudesa za svoju riječ i za svoje djelovanje. A kada smatra da je potrebno utvrditi svoje vjerne ili da na put vjere doveđe one koji ne vjeruju, on će se sam pobrinuti. Ne traži naše senzacije, ne traži našu blještavost, našu privlačnost, ne traži naše veličine jer Bog djeluje u tišini, u tajnosti, u intimnosti duše.

Treća kušnja, treća napast uvijek prisutna među ljudima jest napast vlasti. »Đavao povede Gospodina na goru vrlo visoku i pokaza mu sva kraljevstva svijeta i slavu njihovu pa mu reče: Sve ču ti to dati ako mi se ničice pokloniš!« Tada mu reće Isus: »Odlazi, Sotono! Pisano je: Gospodinu Bogu svom se klanjaj i njemu jedinome služi!« Tada ga pusti đavao. I gle, anđeli pristupiše i služazu mu.

Vlast, kao poklon Sotoni, koja osvaja, privlači, zasljepljuje ljudi da ne vide ništa, da ne čuju ništa. Napast uvijek prisutna, i uvijek velika kao što kaže riječ, teška riječ: svaka vlast kvari, a apsolutna apsolutno. Kršćani trebaju uvijek biti svjesni, što znači vlast ma koja, ma kakva, i ne smiju nikada dopustiti da se gospodari njihovim dušama pomoću vlasti, pogotovu da se zarobe duše pomoću fizičke vlasti.

Prelazeći sada da razmotrimo život i razmislimo o svjedočanstvu, o onom što nam je ostavio o. Antić, možemo reći da je on kao skroman učenik iskreno u duši slijedio našega Gospodina, kad je nadvladao u duši napasti koje su sklonosti i preduvjet da se vlada ljudima. On je htio otvoriti put, naći put do duša ljudi, do onoga što je vječno u njima, do onoga što je sveto. Htio je voditi ljudi do Boga, ali ne vladati njima, već njima služiti. I možda je najlakše, možda je najjednostavnije prikazati izvanrednost njegova života u dvavida: On je bio čovjek koji je video čovjeka kao sliku i prisutnost Božju i on je slušao čovjeka kao glas i odjek Božji.

Teška je riječ u evanđelju da će biti ljudi koji će imati oči a neće vidjeti i uši a neće čuti! To nije riječ samo za ljudi onoga vremena, to je riječ za svakoga od nas.

Braćo i sestre, čuo sam nedavno od majke udovice kojoj je umro jedinac sin, da je živjela 36 godina s njim a da ga nije poznavala, tj. da ga je gledala a nije vidjela, da ga je čula a nije slušala. Da li, braćo i sestre, mi slušamo jedni druge u obitelji, da li otac i majka slušaju. To znači onaj dublji govor, kad govoriti duša koja traži da se razumije, da se cijeni, da se štuje, da se uvažava ono što govoriti. To nije samo u obitelji, to je među prijateljima, na mjestu rada: da li mi slušamo čovjeka, našeg brata, što on govoriti, kako nam govoriti. Taj ljudski glas često je glas Božji i preko njega mi postajemo sposobni da čujemo glas Božji. Kao što i mi želimo da se čuje nas: da bol, da problem, da radost što je u nama i drugi čuju, da i oni imaju uho za nas, ne samo za zvuk naše riječi, nego da imaju uho za smisao naše riječi, nego da imaju uho za smisao naše riječi, da imaju uho kojim čuju nas, naš glas iz nutrine. Mi želimo da ljudi vide u nama što smo, što nosimo. Mi možemo često prijeći i prolaziti danima i godinama a da nismo osjetili, da nismo vidjeli brata našega, našu sestru koji su nosili živoga Boga, svjedočanstvo živog Boga u svojim srcima i svojim egzistencijama.

I to bih rekao, braćo i sestre, da je bila osobita sposobnost o. Ante Antića, da je imao oči u kojima je video ono veliko, ono Božje u ljudima, oči u kojima je doista video ljudi, jer tko ne shvati čovjeka ne može ni Boga shvatiti i tko ne shvati Boga, onoliko koliko mu je dano, ne može ni čovjeka shvatiti.

Isto tako imao je o. Ante Antić uho da sluša druge. Ne smisao riječi koji se lako razumije, ne zvuk, ne boju glasa nego ono što duša duši go-

Biskup Kokša drži homiliju

vori, što srce srcu govori, što čovjek čovjeku govori. I jedan od dokaza nepobitnih da je slušao i mnogo slušao jest taj što je volio ispovijedati, razgovarati s ljudima u njihovim teškoćama. Tamo ih je slušao. Ne glas, ne boju, ne zvuk, nego čovjeka. Dušu je gledao, čovjeka je gledao i čovjeka je slušao.

I nama, braće i sestre, treba biti to poruka, zapovijed da gledamo u ljudima Boga i da čujemo našega brata, našega bližnjega, našega prijatelja, čovjeka nepoznata, jer i on je naš brat. Da imademo uši koje slušaju govor duša, da imamo oči koje vide odsjev Boga u ljudima.

Još posljednja stvar koja je velika kod o. Antica, a koja treba biti stalno prisutna u svima nama: uvijek, gdje god se nalazili, što god govorili, što god radili — a to je strpljivost. Svaka krepst postpostavlja, uključuje sve kreposti. I strpljivost uključuje mnogo toga, možemo reći sve. Ako koga volimo mi ćemo biti strpljivi s njime. Nestrpljivi smo jer nam nešto drugo manjka, jer nešto drugo nemamo, jer nam nešto drugo nedostaje. Pa onda i prema nama samima zašto smo nestrpljivi, zašto naši živci koji nisu krivi, a mi se njima izgovaramo da su naši živci kada istova-

rimo na druge, stresemo na druge što ne bismo smjeli, što znamo da ne bismo smjeli i što nam je žao, ali žao samo do određene granice, jer se ispričavamo našim živcima.

A što je na dnu? Sto je stvarnost? Stvarnost je ta da mi imademo jako visoko mišljenje o nama samima, pa kad vidimo da nemamo toliko snage da shvatimo nešto, da nemamo toliko snage da izdržimo nešto, onda mi postajemo nestrpljivi sa samima sobom, ali to pretovarimo na druge, nevine. Jer strpljivost prema drugima treba značiti ljubav bez kraja, pogotovo prema onima koji ulaze u okvir naših neposrednih dužnosti. A prema nama samima strpljivost znači da smo toliko skromni da prihvativimo naše granice, naše slabosti, jer ako ostajemo u našim granicama, ako ostajemo u svojim granicama mi ćemo znati da nam toliko toga nedostaje, da nam je toliko potrebno i onda ćemo tako s priznanjem i skromnošću prema nama samima, s ljubavlju prema drugima biti strpljivi, a strpljivošću ne samo da shvaćamo jednu od glavnih crta o. Ante Antića nego ulazimo u trag, na putu smo da shvatimo Božju ljubav zašto je toliko strpljiva, zašto je tako velika u strpljivosti sa svima nama. Amen.

U ŠKOLI OCA ANTIĆA

Ima časova u duhovnom životu kad nam ni jedno znanje ne pomaže, nedostaje nam pomoći ljudske, ne koriste nam riječi i nigdje ne možemo naći oslona, utjehe. Tada nam ne ostaje drugo nego se podložiti pod svemoguću ruku Božju, trpjeli u pouzdanju u Onoga koji kaže: »Znajte suci ljudski, da nitko, koji se uzda u Gospodina, nije se nikad prevario.«

*

Bit će časova kad nećemo moći po našoj volji moliti niti obavljati kreposna djela. Ustrpimo se u takovim raspoloženjima i ostanimo u toj umrtevnosti naših dobrih djela, svetih želja i nastojanja ... Sebe se odrecimo i svu našu snagu i pravednost postavimo u Gospodina ...

*

Doći će dani kad ćeš morati sve gledati da u tebi propada i da sav rad mnogih godina nije ničim urođio. To će biti kad se u tebi tvoja zla nagnuća, strasti i sklonosti probude i velikom silom počnu udarati i bjesniti na te. Ne boj se! To je kušnja, koju će pravedni Bog priupustiti, da te još više utvrdi u poniznosti i pouzdanju u Njega ...

*

Bit će časova kad ćeš misliti da si već blizu cilja, da si postala savršena, da se više nećeš mijenjati, jer ćeš u sebi osjećati veliku jakost i stalnost. Ne vjeruj tome ništa! Slijedi svoje vježbe, prezri misli koje ti dođu kao da si već došla na vrh. Ne gledaj na ono što osjećaš, jer će se to domalo promijeniti, niti drži za išta sve ono što si do sada učinila. Više pazi na ono što ti još fali i reci sa sv. o. Franjom ono što on reče malo prije smrti: Počnimo, braćo, Bogu služiti, jer do sada nismo ništa učinili.

Bog će priupustiti da na te djeluje i svijet, i tijelo, i đavao. Ne boj se, u Srcu si Božjem! Ti se Njega drži ... Isus neka bude tvoja ljubav, tvoja snaga i jakost. Čuvaj mu svu vjernost Iju-

bavi i sačuvaj mu vjeru. Njegovom pomoći i zavorom nebeske Majke sve ćeš pobijediti te izmaknuti svakoj neprijateljskoj zamki.

*

Imat ćeš časova, kad će ti se činiti uzaludan svaki napor ... Tada ćeš misliti, da je najbolje ići srednjim i običajnim putem, te ne gledati niti ciljati na više. To je bojažljiva duševna napast.

Bit će časova kad će te sve uznenirivati i plašiti, smučivati. Bit ćeš smetena i zabrinuta, volja će biti mlojava, pamet tupa, srce hladno i tužno ... Bit ćeš bez oduševljenja i snage za najmanji krepanski čin. Tada će ti postati sve gor-kao i teško. Uza sve to osjećat ćeš u duši neslo-mivu silu i neodoljiv poticaj da moraš naprijed.

*

Tko će pobijediti? Isus, kome si posvetila srce, dušu i tijelo.

Ništa te ne smije uplašiti, jer te nitko ne može rastaviti od njegove svete ljubavi.

Zato se, pobožna dušo, digni nad sve tvoje kušnje i napasti, nad muke i boli, nad svako stvorenje, nad samu sebe i sve ostavi ...

Koliko ti je moguće i prilike dopuštaju vazduželi, čezni i moli za vječnim jedinstvom sa svojim Gospodinom.

*

Nema svetosti, ako najprije sebe ne prezreš, zaniječeš, zaboraviš. Ako to učiniš ozbiljnom voljom — tada počinješ biti svet. Jer čovjek radije sve ostavi, negoli sama sebe.

*

Moraš biti kao blato preko koga svatko gazi, osobito stariji i braća. Moraš biti vrlo malen, kao ništa.

*

Uvijek placi, kaj se i ponizuj što nisi onakav, kakav to Isus od tebe traži i želi da budeš.

*

Stidi se što tako malo cijeniš naklonost i prijateljstvo tako velikog i uzvišenog kralja i prijatelja.

*

Jedino čezni, moli i prosi neka te Gospodin uvede u ono sveto i tajno skrovište, gdje te neće smetati ni uznenirivati ni svijet, ni tijelo, ni đavao ...

Roden je u Zagrebu 11. travnja 1921. godine. Roditelji su mu: prof. Milan Graf i Zora rođ. Kajzer. Roditelji su mu bili Židovi mojsijevske vjere, u kojoj je od svoje najranije mladosti bio i odgajan. Srećom je imao dobru dadilju katoličku, koja ga je koji put vodila u katoličku crkvu.

Gimnaziju je polazio u Zagrebu, gdje je i maturirao, te se upisao na tehnički fakultet, da bude elektro-inženjer.

Ali Bog je htio drugačije. Naš Zdenko, kako se zvao, osjećao je u srcu strahovitu prazninu, kako to sam piše u kratkom prikazu svoga obraćenja. Mojsijeva vjera ga nije zadovoljavala. U židovskom Hramu se nije mogao moliti, kako sam piše. Imao je poštovanje prema svemu što je katoličko, a posebno prema katoličkim svećenicima.

Došla je za njega presudna godina 1940. Izne-nada mu je, kako sam piše, došla pomisao da prijede na katoličku vjeru. No to još nisu bili pravi motivi. Ta namjera postajala je iz dana u dan sve jačom. Za nju je znala samo njegova majka. Konačno je odlučio prijeći na katoličku vjeru i smogao hrabrosti to izjaviti pred židovskim nadrabinom u Zagrebu. Usprkos njegovih uobičajenih ukora ostao je čvrst. Nadrabin je morao pustiti.

Kapelan u župi sv. Marka u Zagrebu, naš p. Klarencije Klarić, spremao ga je na sv. Krst.

Uoči dana njegova krštenja milost ga je Božja posebno zahvatila, kad je 25. IX. 1940. sjedio na klupi u zagrebačkom parku Tuškanac. Mrena mu je spala s očiju, kao ono nekada sv. Pavlu pred Damaskom, i sve mu je bilo jasno.

Samо krštenje obavljeno je kod sv. Marka u Zagrebu 26. IX. 1940. Krstio ga je, sada već po-kojni, o. Klarencije Klarić. Odmah je primio i prvu sv. pričest.

Tog velikog dana u njegovom životu bio je sav prožet neizrecivom srećom — kako sam piše — i govorio je sam sebi: »Ja sam katolik — ja sam katolik! Činilo mi se kao da sanjam!«

Tog je dana nastala na njemu velika promjena — kako sam piše — molitva, crkva, sv. misa, doskora i svagdanja sv. pričest, čitanje vjerske literature ... izbjegavanje kina, društva pa i starih prijatelja ... Postao je pravi i praktični katolik.

Nepunih osam dana nakon krštenja Gospodin mu je dao drugu veliku milost. Osjetio je u duši Božji poziv: »Budi franjevac«. To se dogodilo u franjevačkoj crkvi na Kaptolu. Majka nije bila za to.

Tada je došla 1941. godina. U Zagreb su došli Nijemci i ustaše i počeli zatvarati Židove. 30. V. 1941. bio je i on uhapšen i jedva spašen velikim molbama gvardijana s Kaptola 9. Te godine ušao je u franjevački Red, te 14. VIII. primio odijelo sv. Franje u Varaždinu, gdje je započeo godinu kušnje (novicijat), da bi prve sv. zavjete položio na Veliku Gospu — 15. VIII. 1942. godine u Kloštru Ivaniću.

O. PAVAO GRAF

Budući je u Zagrebu još uvijek za njega bilo opasno, poglavari su ga kao bogoslova poslali u Sarajevo na studij bogoslovije. Kasnije se vratio u Zagreb i, opet na Veliku Gospu — 15. VIII. 1945. na Kaptolu 9. u franjevačkoj crkvi položio svoje svećane — doživotne zavjete u franjevačkom Redu i tako se posve predao Gospodinu.

Za svećenika je zaređen 30. VI. 1946. u zagrebačkoj katedrali po rukama blagopokojnog zagrebačkog nadbiskupa dra Alojzija Stepinca.

Tako je naš dragi o. Pavao — kako su mu na oblačenju dali ime — postigao ono što je želio: biti franjevac — svećenik.

Godine 1950. došao je u Čakovec, gdje je uz mali prekid od pet mjeseci službovao do svoje smrti — 7. VI. 1981.

Junački je i strpljivo podnosio svoju tešku bolest, na koju se nije nikada tužio. Sav se predao Bogu i Majci Božjoj, koju je posebno i djetinje štovao.

Pokopan je na našem čakovečkom groblju, među svojom redovničkom Braćom!

Gospodin mu udijeli svjetlost vječnu!

Od Savla do Pavla

(Časopis: MINISTRANT 1969, br. 2, str. 18)

Upisao sam Tehnički fakultet. Želio sam postići karijeru, bogatstvo. Jedino zato sam molio Boga. Mislio sam da će postići više uspjeha u karijeri ako postanem katolik.

Osim majke nitko od rođaka nije znao za tu moju namjeru. Moja je namjera iz dana u dan bila sve jača iako nisam znao zbog čega. Milost Božja počela je djelovati sve snažnije u meni. Napoljan sam imao toliko odvažnosti da sam otišao nadrabinu i rekao da želim prijeći na katoličku vjeru. On me je ukorio, ali ja sam ostao čvrst u svojoj odluci. Morao je popustiti ... Vjersku potku, koja je bila više nego skromna (pitanja i odgovori prema »Malom katekizmu«) dao mi je jedan franjevac. Na pitanje zašto želim postati katolik odgovorio sam: »Jer u židovskoj vjeri nema one svjetlosti kao u katoličkoj.«

Približavao se dan moga krštenja, a ja sam još uvijek isti: karijera, sreća i bogatstvo, to mi je bio cilj života. No dolazi čas, najveći i najvažniji: kad je svjetlost izvanredne milosti pala iznenada na tamu moje lutajuće duše ... čas kad sam primio vjeru ...

Uoči dana krštenja 25. IX. 1940. nalazio sam se sa svojim prijateljima u velikom zagrebačkom parku Tuškanu. Učili smo esperanto. Spuštalaz se noć. Kolege odoše kući. Ostao sam sâm ... u mračku na klupi ... milost je počela djelovati ... Prvi put sam počeo ozbiljno razmišljati: zašto živim, kamo me vodi život, što me čeka iza smrti?

Tek sada — nekoliko sati prije krštenja — uvidio sam važnost koraka, što ga sutra kanim učiniti. Razmišljaо sam skoro jedan sat. Pomalo sam nalazio odgovor na ta sudbonosna i važna pitanja ... I ... od »Savla« postao je Pavao!

Sutradan sam kršten u prisustvu svoje dobre majke u crkvi sv. Marka u Zagrebu. Snažno, glasno i odvažno molio sam Vjerovanje za vrijeme obreda, kao vanjski odraz one vjere koju sam sad upravo primio. Odmah sam primio i prvu pričest. Prepun sreće govorio sam sebi: *Ja sam katolik! Ja sam katolik!*

Cinilo mi se kao da sanjam. O tom dalje neću govoriti, jer je teško opisati ove snažne doživljaje. U mom životu nastala je i vanjska promjena. Ne časovita nego trajna. Molitva, crkva, sveta misa, svagdanja pričest, to je sastavni dio moga života.

Nepunih osam dana nakon krštenja evo nove milosti: Prolazio sam pokraj franjevačke crkve na Kaptolu. Kroz zatvorena vrata čulo se kako Braca mole časoslov. U tom trenutku Bog mi je ulio misao: »Budi i ti franjevac«, premda još nisam ništa znao o redovničkom životu.

Kad sam majci izrazio ovu svoju želju, sva je preneražena odgovorila: »Samo iza moje smrти.« Prijatelji su mi govorili: »Jesi li poludio? Tako mlad i zdrav da se zatvorиш iza četiri zida?« (Moram priznati da sam i ja tako mislio prije krštenja).

Povjerio sam svoju želju p. Klarenciju Klariću (koji me je krstio). On mi je mirno odgovorio: »Molite se Majci Božjoj! Ona će to najbolje uređiti.« Bilo mi je strašno teško. No, da nekako to nadoknadim, stupio sam nakon dvadeset dana u Treći red sv. Franje.

Nastalo je vrijeme NDH, a s njom i teške prilike za sve koji su makar nešto u sebi imali krvi Izabranog naroda. Dolaskom Nijemaca počeli su progoni Židova. Najprije sam morao nositi dvije žute krpe na prsima i leđima sa šesterokrakom zvijezdom i velikim slovom »Ž«. S tim sam krpama i dalje dnevno išao na sv. pričest. Koliko se tu tražila odvažnost za svladavanje stida. No, Gospodin mi je davao snagu.

U svibnju 1941. sjedio sam posve sam kod kuće i čitao. Nisam niti znao da su ustaše počeli hapsiti sve židovske mladiće (bez obzira na vjeru) — i odvoditi u logor. Tako su uhapsili i mene. Rekli su mi da idem na nekoliko dana na rad s grupom od 1500 mladića (koji su se već nalazili u dvorištu bivše Pravoslavne škole u Zagrebu u Bogovićevoj ulici). Svi su mladići bili veseli. Nismo ni slutili što nas čeka. Na izvanredan način ostao sam živ. Jedan pater je na majčinu molbu posredovao za mene. Majka je u tom gledala prst Božji. Led je napokon probijen. Složila se s tim da stupim u Red. No prije toga sam doživio još jednu veliku radost: svi su se moji rođaci a i majka pokrstili. Majka je postala uvjereni katolikinja.

Još sam dva mjeseca živio u svijetu u stalnoj životnoj opasnosti jer su neprestano Židove odvodili u logore iz kojih više nije bilo povratka. Napokon je došao željeni dan — dan odlaska u samostan, na blagdan sv. Dominika 4. kolovoza 1941. godine. Za deset dana primio sam u Varaždinu franjevačko odijelo — dobivši ime PAVAO — po svom velikom sunarodnjaku — koji je od Savla postao Pavao.

Ubrzo iza odlaska u samostan majka mi je odvedena, prošla kroz nekoliko logora i — Bogu budi posebna hvala — ostala je živa. Poslije novicijata čekala me je nova kušnja. Bilo je neprilika s prijemom u teologiju, jer nisam bio »arijevac«. No, napokon sam primljen na teologiju u Sarajevu.

Nakon pet godina (samo šest godina od mog krštenja) postao sam svećenik. Našao sam svoj mir, sreću, zadovoljstvo. Moram priznati zajedno sa svetim Pavlom: »Milošcu Božjom jesam što jesam!«

60 godina života o. Pavla

11. IV. 1981. — Piše on sam!

»Dočekao sam 60-godišnjicu života u teškom stanju, iako pokretan, i još neke poslove mogu obavljati ... 60 godina ... koliko je toga kao u jednom uzbudljivom filmu prošlo u mome životu. Prvih 20 godina ... jevrejske vjere gubitak za Krista, i ostao bih tako, da se Gospodin nije poslužio neugodnim događajima, koji su zahvatili Evropu ... Hitler, progoni, logori, ubijanja, rat ... Sto me gonilo 26. 10. 1940. da sam se dao pokrstiti, da sam trenutno promjenio, prihvatio dušom i srcem Krista? Već nakon nekoliko dana zadobio sam želju da postanem franjevcem iako nisam prije o njima ni čuo, stupanje u Treći red, povezanost s Kaptolom ...

10. 4. 1941. ulazak Nijemaca u Zagreb, hapšenja, otjerivanja, i među 1500 mladića, upravo ja u ZADNJI čas oslobođen po zagovoru jednog franjevca s Kaptola ... ostali poginuše na strašan način ... i nakon 2 mjeseca odlazak u samostan ... novicijat, bogoslovija u Sarajevu i Zagrebu ... znali su vlasti za mene, nisu me uhvatili i odveli ... i tako došao do cilja ... svećeništva već 1946. Čime zavrijedio ta čudesna za čudesima ... Marija mi je pomogla, da jedino ONA! I dalje moj svećenički život, neobičan ... unatoč slabe talentiranosti, pogrešaka i propusta, najveći dio od 1950. (s malim prekidom od 6. mjeseci) sproveo u Čakovcu. Jesam li što dobra učinio ... malo ... odlaži u zaborav ... Bogu neka sve bude na slavu! Čudno, da kao redovnik ostadoh toliko vrijeme ovdje, nisam to tražio, niti silio ... i u takvom stanju i mjestu snašla me bolest ... I kad bacim pogled unazad na SVE što mi je čudesna Gospo-

din po Mariji učinio i udijelio u mome 60-godišnjem životu ... moram kliknuti — ja nezahvalnik — primio sam toliko dobročinstva, da mogu na njih kazati samo: Hvala, hvala, hvala!

I zašto me Bog tako čudesno vodio ... mogao me je već napustiti 1941. ali ne ... ne zato, jer me ljubi, jer mi želi dobro, jer želi moje spasenje?! Zato, svjestan, da mi je to možda zadnja godina u mome zemaljskom životu, svjestan sam da Bog hoće meni samo dobro, da me SPASI, pa i preko krijeva takove naravi, koje primam objručke i zahvalna srca ... hvala Ti i na tom daru Tvoje ljubavi! Ako si me toliko volio kroz cijeli moj život, vodio i vodio, pa i čudesima, znadem da me nećeš ostaviti sada, kada mi je tvoja pomoć najpotrebnija ... *Šta te na koncu prosim?* Čudo? Nisam ga vrijedan, ali ne kako ja hoću, nego kako ti! Daj mi snagu i jakost, da IZDRŽIM sve što si mi u svojoj Providnosti rezervirao do smrti ... Pošalji mi toliko krijeva, koliko će ih moći izdržati ... jer i moje snage su jako ograničene! Veselim se sastanku s Tobom, koga sam gledao uvijek samo kroz veo, sakrivenog ... veselim se susretu s Majčicom B., sa sv. Josipom i ostalim svecima a kako da se ne veselim susretu sa svojom dragom i predragom majkom, koja me toliko voljela u životu i toliko se žrtvovala nesobično za mene ... s ostalim mojim rođacima, prijateljima i znancima ... Da, veselim se, i očekujem taj sastanak, maranata, dodji Gospodine! Pavao Te očekuje ... ali NE ostavi ga ni u jednom trenutku? Ne ostavi! Hvala od srca za 60 godina.

MOJ POGREBNI GOVOR (Molim pročitati na MOME sprovodu!!)

Braće i sestre!

Na sprovodu živi govore i mole za pokojnika ... a nikada da bi pokojnik progovorio i održao propovijed, govor. Ovog ćemo puta učiniti malu IZNIMKU! I vjerujem, da se nećete ljutiti, što će progovoriti onaj, radi koga ste se u tako lijepom broju ovdje okupili ... dozvolite da vam iz vječnosti preko ustiju jednog svećenika progovori SAM PATER PAVAO!! Neobično, ali istinito ...

ovo što će on govoriti, napisao sam ja sam, kako bih ja, koji sam tolike govore i propovijedi za svoga zemaljskog života održao, pa i na grobljima, mogao još jednom, po posljednji put VAMA progovoriti ... uzmite si ove jednostavne riječi k srcu, izgovorene su samo iz ljubavi prema vama svima, napose prema onima, s kojima sam bio povezan bratskim, prijateljskim, rodbinskim vezama, prema onima, koje sam poznavao i s kojima sam dolazio u kontakt.

Dugo sam bio svećenik, od 1946. Skoro tako dugo, od 1950. tj. preko 30 godina bio sam i živio sam kod vas u Čakovcu ... zavolio sam ovo pitomo Međimurje i njegove stanovnike ... mnogo puta propovijedao, govorio, poučavao, korio, opominjao ... služio tisuće svetih misa, ispovijedao, pričešćivao mnoge i mnoge spremao na put u vječnost ... nikad mi to nije dojadilo, iako, priznajem, nisam to uvijek obavljao onako, kako je trebalo. Zašto sam sve to radio, živio, žrtvovao se ... Glavni mi je cilj bio da vas, koje nosim DUBOKO U SRCU, pripravim na vječnost, na susret s Gospodinom, da spasite svoje duše, i sastanete se zauvjek sa dobrim Spasiteljem. I kad sam cio život to činio, sada je nadošao čas, da ono što sam vjerujući propovijedao i vršio i sam ugledam i primim ... zato vam ovog časa i JA progovaram iz vječnosti ... O, kako pred vratima vječnosti sve izgleda drugačije ... kako je ludo i besmisleno griješiti i svjesno činiti zlo ... kako su sitnice ono zbog čega smo se glodali, svađali, čak i mrzili, ... kako je ludo sakupljati novac i ostalo materijalno, zemaljsko blago, a zaboravljati pri tome na vječnost. Da SVE sada izgleda DRUGAČIJE!

I zato ovog časa ja stupam u duhu među vas ... sve vas, koje sam volio, poštivao, želio samo dobro, samo ono što je dobro za vašu dušu ... Stupam među vas i u prvom redu vas od srca molim da mi OPROSTITE sve moje pogreške koje sam u svom radu s vama učinio ... moj nemar, moju hladnoću, moju ravnodušnost ... mnogo sam više morao učiniti, ali nisam ... oprostite mi možebitne uvrede ... Budite uvjereni, da ja SVIMA OPRASTAM koji su me hotice ili nehotice uvrijedili ... neka im i Bog oprosti! Uvijek sam se smatrao vašim, a to sam ostao i sada u vječnosti, gdje neću na vas zaboraviti. Oprostite, ako sam koga možda i nehotice sablaznio, uvrijedio, dao loš primjer ili slično ...

ISPOVIJEDAM pred Bogom i pred vama svima, draga moja braća i sestre, da sam grešnik, i zato molim dobrog i milosrdnog Gospodina, da mi bude MILOSRDAN! Sve svoje ufanje i nadu stavljam u ruke Božanskog Spasitelja, koji neće smrtri grešnika, pa ni moje ... S TOM NADOM otišao sam u vječnost držeći se čvrsto za ruke ONE koju sam iz dubine duše ljubio — presvete Bogorodice, Majke moje, posebne zaštitnice moje ... držeći se nje i uzdajući se u milosrdnog Spasitelja, bez straha odlazim u vječnost!

ZAHVALUJUJEM SVIMA VAMA koji ste mi mnogo u životu pomagali i činili dobro, u duhovnom i materijalnom pogledu, iako ni sam toga bio vrijedan, posebna pak hvala mojoj subraći u samostanu, koji su se brinuli za mene do zadnjega, hvala i liječnicima, napose jedinome, koji je sve učinio i učinili, da mi život produže, a zadnje časove učine lakšima. Hvala svim časnim sestrama, napose onima kojima sam godinama bio duhovnik, i onima koje su se brinule za moju ishranu, za njihov dobar primjer i pozrtvovost, hvala tolikim ministrantima koji su mi pomagali, hvala kolegama svećenicima, napose mojim prijateljima, hvala SVIM župljanim, i znancima iz daleka i iz bliza ... hvala mojim dragim rođacima ...

Danke, besonders meinen lieben und guten Mitbrüdern und Freunden und Wohltätern aus Österreich die mir mein Leben schöner gemacht haben ... danke und Gott soll ihnen vergelten!

Hvala svima, koje sam zaboravio napomenuti, a POSEBNA HVALA svima koji ste se potrudili i došli sada ovamo na moj sprovod!

Ja vas ne molim mnogo, nego SJETITE ME SE u svojim molitvama, napose žrtvama svete mise i pričestima, jer vjerujem u moć molitve za pokojne.

A što želim na koncu vama svima ... nemojte me RAZOČARATI ... ostanite VJERNI GOSPODINU ... ispovjedajte otvoreno i uvjereni svoju vjeru ... ne ostavite NIKAĐA Boga, Crkvu, vjeru ... i činite dobro svima, bez obzira na vjersko uvjerenje, jer po ljubavi ćemo se spasiti ...

Ima ovdje sigurno mojih znanaca koji nemaju vjersko uvjerenje ... molim vas, živite po savjeti, činite i dalje mnogo, mnogo dobra svome bližnjemu ... a Bog će preko savjeti već progovoriti što da još k tome činite ... I vas volim, i vas nosim duboko u duši, jer i vi ste stvorenja i djeца Božja ...

A sada da se PRIVREMENO rastanemo ... kažem, PRIVREMENO, jer CEKAM SVE VAS, sve bez iznimke, gore u boljem i ljepšem životu, koji nam je dobri Bog pripravio ...

Zato DOVIĐENJA ... i trudite se, da to zaista bude »doviđenja«, dragi i mili moji, — doviđenja u nebu, doviđenja ... TAKO NEKA BUDE. AMEN.

Vaš pater Pavao!
(sastavio u Čakovcu, 28. 4. 1981.)

Nadgrobno slovo ocu Pavlu Zdenku Grafu

»Ovo je ljubitelj svoje braće«
(2 Mak 14, 14)

Pavle, brate!

Neka je blagoslovjen Bog Abrahamov, Bog Izakov, Bog Jakovljev — Bog otaca tvojih — koji je Bog i Otac Gospodina našega Isusa Krista i nas!

Neka je blagoslovjen Bog zbog Tvoga života i zbog Tvoje tjelesne smrti: Bog koji Te je zasigurno — vjerujemo i ufamo se — već primio u krilo Abrahamovo!

Osjećamo se doduše siromašniji na zemlji kojom putujemo s Tvoga odlaska, ali smo obogaćeni bratom koji će nas pred Bogom i u Bogu dalje i dublje ljubiti, s nama suosjećati, za nas moliti, nas zagovarati. Onako kako stoji u Drugoj Knjizi o Makabejcima o proroku Jeremiji: »Ovo je ljubitelj svoje braće, koji se mnogo moli za narod i za sav Sveti grad« (15, 14).

Pavle,

Želim se oprostiti od Tebe napose u ime sve braće koja su s Tobom proživjela sretnu godinu franjevačkog novicijata (1941—1942) i zajedničke godine zagrebačkog klerikata, godine priprave za svećeništvo (1942—1946). Neka to bude i u ime sve braće u našoj hrvatskoj, zagrebačkoj franjevačkoj pokrajini, a naročito — po njihovoј želji — u ime sve braće koja su s Tobom živjela i radila, radovala se i trpjela ovdje u Čakovcu.

Istoga dana, uoči Velike Gospe 1941., primili smo zajedno u Varaždinu franjevačku halju. Istoga dana, u Kloštru Ivaniću, položili smo prve zavjete na Veliku Gospu 1942. I opet na Veliku Gospu 1945. položili smo zajedno svečane zavjete na Pravilo svetoga Franje. U svečanoj procesiji zavjetovanika Ti si tada iz svega srca pjevao psalmski stih: »Primi me, podrži me, Gospodine, po svojoj riječi — da Tebi živim — i ne dopusti da me nuda moja razočara« (Ps 119, 116).

I nada Te Twoja nije razočarala nikada, jer si živio i umro — svi to znaju, svi mogu posvjedočiti — kao očaran franjevac i svećenik. Svi smo Te poznavali kao radosnog fratra i još radosnijeg svećenika. U franjevaštvu i svećeništvu Ti si našao svoju punu afirmaciju, našao si sebe.

A Tvoj put nije bio kao put nas drugih. Tvoj je put bio osebuhan, samo svoj, jedinstven. I u tebi Bog je bio neponovljiv.

Zdenko Graf rodio se u Zagrebu 11. travnja 1921. u otmjenoj građanskoj obitelji židovskog zakaona. Bar naizvan, djetinjstvo je i prvu mladost proveo bezbrižno, s perspektivom sretnog svjetovnog života i napredovanja.

Kako je sam — u rijetkim i diskretnim samospovijestima — posvjedočio, na izvijanje njegove religioznosti utjecala je mnogo njegova dadilja, žena poštena i diskretna, katolikinja. Na šetnjama vodila ga je i u crkve, i ti su se pohodi duboko doimali mlade Zdenkove duše koja je počela slutiti svrhunaručno.

Istom u školi naučio je prvu, i dugo vremena jedinu molitvu što se onomadne molila na početku nastave: »Djela naša, molimo, Gospodine, milošću svojom preteci i pomoći prati da svaka naša molitva i radnja s Tobom vazda započne i s Tobom da se dovrši.«

U prvim mlađenackim tjeskobama i traženjima, u patnjama kojima nerijetko obiluje mlađi život — zbog prvih nepravda i nesklada u svojoj okolini — Zdenko je uvijek iznova svome još neotkrivenome, ali naslućenome Bogu ponavlja ovu uvijek istu molitvu, koju je jedinu znao: »Djela naša, molimo, Gospodine, milošću svojom preteci ...«

Nakon velike mature upisuje se na Tehnički fakultet Sveučilišta u Zagrebu. U prve dvije godine pokazao je velik uspjeh u studiju. U isto vrijeme već dozrijeva njegov prihvat kršćanstva, njegovo obraćenje. On sve dublje upoznaje Krista Isusa, sina Davidova u vremenu, a odvijeka i uvjek Sina Božjega. Za krštenje ga pripravlja jedan franjevac, kapelan sv. Marka u Zagrebu.

Krštenje je primio i duboko doživio 26. rujna 1940. u svojoj dvadesetoj godini ...

... Bila je već godina 1941. Za njegov rod i narod došla su teška vremena — nevremena. Nosiо je kao i drugi znak sramote, lišen građanskog dostojanstva i sigurnosti. Bio je već s drugima pokupljen da bude netragom odveden. Franjevački provincijal i zagrebački gvardijan jedva su uspjeli da ga kao kandidata Franjevačkog reda spasiti i otmu iz ralja sigurne smrti.

Bilo je to 30. svibnja 1941. Istoga dana ove godine, 30. svibnja, neposredno pred smrt, o. Pavao polazi na hodocašće u Lurd. Polazi ponajprije da po Srcu Marijinu zahvali Bogu za drugi darovani život i da se pomoli za svoje drugove u nevolji koji su onomadne izgubili svoje živote. Bila je to sigurno i vapajna molitva da se zla vremena nikada više ne vratre, ni u nas ni u svemu čovječanstvu.

U Franjevački red stupio je, dakle, u Varaždinu 14. kolovoza 1941. Tada mu je provincial i zaštitnik o. Mihail Troha nadjenuo ime najvećeg kršćanskog obraćenika sv. Pavla. Svećenički red primio je u zagrebačkoj katedrali iz ruku blagopokojnog nadbiskupa dra Alojzija Stepinca 30. lipnja 1946.

Slijedećih trideset i šest godina — do svoje smrti — sav se posvetio franjevačkom životu i svećeničkoj službi. U tom ga je resila jedinstvena postojanost, zauzeta radinost i smjerna radost. U njegovu životu kao da nije bilo plima i oseka. Bio je umjeren i odmijeren, darežljiv priateljstvom i za prijateljstvo zahvalan, uvijek otmjnen, nikada nadmen nego ustrajno pristupačan i sučutan prema svakome.

Od tih trideset i šest godina svećenikovanja služio je neko vrijeme u Virovitici, na Trsatu i u Bjelovaru, a najviše — od 1950., s malim prekidom — punih tridesetak godina posvetio je župi sv. Nikole u Čakovcu, a smijemo reći i u svim župama dragog Međimurja.

Tu je našao svoj životni okoliš. Tu mu je bio novi dom, tu je našao svoj novi rod i svoj novi narod. Tu su mu bila braća, tu su mu bili prijatelji, tu mu je bilo mjesto i rada i radosti. I stoga je dostojno da mu tu bude mjesto posljednjeg zemaljskog počivališta, do Dana sudnjega, do uskrsnuća tijela.

Dragi Pavle!

Imam osjećaj da ovo i nije sprovodna svećanost. Imam osjećaj da držim slovo na Tvome franjevačkom i svećeničkom jubileju. Imam osjećaj da si ovdje — položen u ovu zemlju — kao svećenik na oltaru koji, nasljeđujući Krista koji je i Svećenik i Žrtva, samoga sebe prinosi Bogu za žrtvu, za posljednju žrtvu ovdje na zemlji.

I evo, sav se ovaj narod okupio da bude svjedokom Twoje žrtve i da Bogu zahvali što Te nama darovao, a sada sebi uezeo.

I koja da Twoja velika djela veličam, ako ne ona koja se pišu u Knjigu života. Jer, Ti si sebe svega našao i svega si sebe istrošio iz ljubavi: kao brat među braćom u franjevačkoj zajednici, kao manji među najmanjima. Svega si sebe našao i istrošio iz ljubavi u svećeničkom služenju svim ljudima s kojima si se kao svećenik susreo: u crkvi i na ulici, po proštenjima i po domovima, od krstionice do groblja, od ispovjedaonice do propovjedaonice, od katehetske učionice do Božjeg oltara na kojem si uvijek iznova zanosnom dušom i žarkim srcem slavio presvetu Euharistiju.

Zovem svu svoju braću za svjedoke, i sav ovaj ovdje skupljeni Božji narod svjedoči: Ti si priпадao svima nama, volio si nas sve i najvolio si nas uvijek vidjeti i sretne i zanosne, osobito svjeste i ponosne što smo sinovi i kćeri Božje, što smo kandidati vječnoga života.

Ti si za mnoge bio pojam. Često se po međimurskim domovima čulo kako baka rješava spor ili sumnju ukućana riječima: »Pater Pavlek su tak rekli!« I kad si se pojавio na proštenjima, svi su osjećali neku posebnu radost: »I pater Pavlek su bili!«

U franjevačkom bratstvu bio si uvijek prisutan — doma — sučutan, pripravan na svaki posao, na svaku pomoć i zamjenu. Bio si nadasve pažljiv da nikome ne budeš na teret — pa ni u posljednjim danima najteže bolesti — a opet spremjan da svakome ponešeš dio njegova križa.

Gledam Te u susretu sa svim ljudima: sretna sa svima koji su sretni, sučutna sa svima koji plaču. Uvijek si bio malo prignut, da sugovornika bolje čuješ, u odgovorima kratak i odmijeren, ali pun životnoga znanja i iskustva.

Kolike si ovdje nazočne krstio, proživiljujući uvijek iznova radost svoga krštenja. Kolike si mladence s najvećom ljubavlju i brižljivošću spremao da im vjenčanje bude dan sretnog početka ali jedne ljubavi bez raskida. Kolikima si u ispovjedaonici umio skinuti teret grijeha i krivnje, kolike si savjetovao i podržao da ne klonu na putevima života.

I kad se dan nagnuo kraju, dan često dug i naporan, Ti si kruničario samostanskim hodnikom, duboko svjestan onoga što Koncil proglašuje temeljnom dužnošću svećenika, osobito dušobrižnika: da molitvom bude zagovornik naroda kod Boga.

I mlađi i stari, i vjernici i nevjernici, i žitelji sela i grada, i samostanska braća i ljudi iz svijeta — svi su osjećali da njihov jesu, da njima pripadaš, uvijek zahvalan za svaki oblik dobrote, razumijevanja i prijateljstva.

Imao si razvijen ekumenski takt i iskren ekumenski pristup. Twoja kršćanska ljubav imala je široke horizonte novog i višeg jedinstva i s drugim kršćanima i sa svim ljudima dobre volje.

No, posebna su Ti radost bila djeca i mladež. Svoje najljepše sate iskoristio si za katehezu, za razgovor s mladima. Osobito si umio buditi u mlađim srcima osjećaj za Božji poziv. Kako si bio sretan kada si mogao kojeg mladića uputiti u samostan, u sjemenište. I na svakoj si mlađoj misi proživiljavao radost svoje mlade mise, svoga neuveloga i stalno mladoga svećeništva.

Naš o. Pavao bio je jedan od rijetko umiješnih i plodnih karizmatika u buđenju i sabiranju zvanja. Uvio je pobuditi i podržati mlađe ljude u velikodušnoj odluci i izboru redovničkog i svećeničkog zvanja. On je sam dušom i srcem svoje redovništvo i svećeništvo i živio i volio. I samo onaj koji voli, koji je rado svećenik, rado franjevac, samo taj je kadar da i drugoga mladog čovjeka oduševi da isto zavoli. I kako je u svom franjevačkom svećeništvu našao svega sebe, bio je duboko uvjeren da je to zvanje kadro usrećiti mlađoga čovjeka, mlađo srce koje Bog zove, koje Bog hoće.

Brate Pavle!

I posljednja Tvoja svećenička i redovnička služba svima će nam ostati u uspomeni, primjercem i uzorom. Htio si da hrabro i smjelo — hođeći za svojim Učiteljem Isusom — podneseš križ svoj do posljednje postaje.

... Zahvaljujemo Ti, Pavle, što si nam dao primjer kako se strpljivo — kao sveti naš Otac Franjo — nosi križ života i podnosi najnemilija bolest. Godinu dana, a osobito u posljednjim mjesecima, nosio si posve svjestan — u sebi klicu smrti, koja je naglo bujala i uništavala Tvoju životnu srčiku. No nisi se predao bespomoćnom bolovanju nego si nadčovječanski hrabro prionuo da svoj život do kraja odživiš i iskoristiš za djela svećeničke ljubavi i služenja, strpljivošću kojom se rijetki odlikuju.

»Primio Gospodin ovu Tvoju žrtvu
na hvalu svojega svetoga Imena
i na korist također svih nas
i svekolike svoje Crkve.«
A m e n.

Brate Pavle!

Hvala Ti na Tvojoj čovječnosti!

Hvala Ti na Tvojem bratstvu!

Hvala Ti na Tvojem svećeništvu!

Hvala Ti na Tvojem živom svjedočenju koje si dao za Boga i budući svijet, trseći se da koliko je do Tebe već ovdje na zemlji svima život učiniš ljestvim i boljim!

Hvala Ti, brate Pavle, na svemu! I, po Tvojoj riječi, DOVIĐENJA u domu Oca našega koji je na nebesima!

I još samo jedna riječ, jedna želja i molitva: svi mi ovdje okupljeni još jednom — na ovu Tvoju posljednju žrtvu, žrtvu života — zazivamo onaj isti blagoslov kojim je Božji narod uvijek pratilo svaku Tvoju Euharistiju:

O. PAVAO — DIJETE MARIJINO

Poznata je činjenica da je naš o. Pavao bio marijanski orijentiran. Rado je i s veseljem držao marijanske pobožnosti, lurdske devetnice, obavljao godinama razmatranja na prve subote u mjesecu, vodio hodočašća u Marijina svetišta u domovini i izvan nje — Lurd, Fatima ...

O Majci je Božjoj uvijek rado propovijedao i širio njezinu slavu.

Tako je i ovogodišnju lurdsku devetnicu on obavio, premda već i teško.

Već teško bolestan zapisao je ovo:

4. V. 1981.

»Svibanj, mjesec cvijeća, posvećen našoj nebeskoj Gospo, tako lijep mjesec, koji mi je uvijek drag. Zar posljednji u mome zemaljskom životu? Obavljam pobožnost, obavljam i devetnice Majci B. Pomoćnici kršćana, onako, kako sam još u siječnju 1941. obavljao za zvanje, za polazak u samostan. I tada me Marija čudesno uslišala, makar i preko ratnih nedaća i progona ... i iste godine ja sam već bio u kolovozu franjevac, pošteđen, spašen, a ne u logoru, gdje bih iste godine stradao.

Zdravlje, kao da mi je pomalo sve gore ... rak se širi i u kostima ... bole rebra, boli donji dio kičme, a napose lijeva nogu, tako da šepešem, teško brže hodam. Apetita opet nemam, ... spavam malo ili ništa ... iako je do odlaska u Lurd ma-

nje od 4 tjedna, izgleda sve tako nesigurno, nime, kako će mi tada biti, da li ću biti u stanju doći do Lurda ... Doktor je uredio da tamo budem tretiran kao bolesnik, ako je potrebno dobio bih i kolica na kojima bi me vozili, dobio bih i liječničku potvrdu da sam teško bolestan itd. ... Volio bih još jednom ići u Lurd, da se posljednji put na zemlji, na tom »Mjestu milosti«, sretnem s Marijom i dobijem posebnu snagu za onu posljednju borbu koja me čeka ... Ljudi i dalje obavljaju devetnicu za devetnicom pred ovdašnjom lurdsom špiljom, tako su uvjereni da će Marija pomoći ... a ja se ne usuđujem to ni pomisliti, gledajući na sebe i na svoju bezgraničnu nevrijednost i nedostojnost, ali ... ali ...

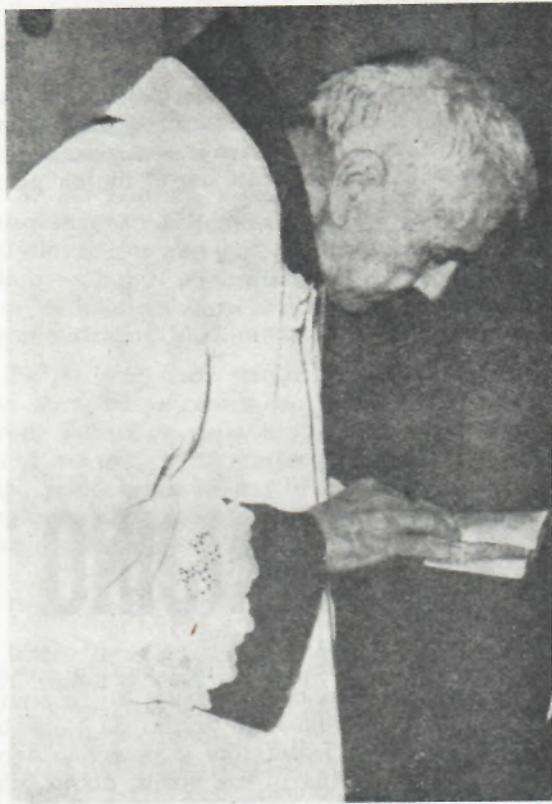
... Predan sam posvema u volju Božju. Spreman umrijeti, ali i spreman živjeti ... i kad bih ozdravio, onda bih svim srcem i žarom širio preko propovijedi čast i slavu Marijinu, koja čini tako divna djela još i dan-danas u Lurdru ...

A sada ... miran sam ... idem mirno u susret tim događajima ... ta na koncu konaca samo je jedno najvažnije, mirno prijeći u vječni život ... a sve ostalo ... samo usputno!

... No pustimo to na stranu i očekujmo Lurd, ... ako ne, Bože hvala Ti ... hvala na trpljenju, kojim mogu toliko koristiti i sebi i drugima ... jer bez križa nema spasenja ... ako da, sve bilo na veću slavu Božju i čast Marijinu!

Nekoliko duhovnih savjeta o. Ante Antića

(Zagreb, 2—4. rujna 1957.)

1. Duhovno štivo

Dnevno čitati četvrt sata. Sveti Pismo redovito čitati. U ponedjeljak pročitati evanđelje slijedeće nedjelje.

2. Napetosti, depresije

Čuvajte se. Čuvajte narav da se ne optereti poslovima. Imati potreban odmor. Raditi mirno, čuvati mir u duši, u svemu nastojati biti naravan. Ako radim dva sata, treba se malo i odmoriti.

Tuširanje hladnom vodom, kraća šetnja svakog dana, a jedanput tjedno i duža. Hrana lagana. Jesti dovoljno, ne preuzimati posebne postove.

U slučaju da ne mogu spavati, prije spavanja pojesti limun ili naranču sa šećerom ili uzeti čaj od kamilice. Poslije 9 sati (navečer) ne primati posjete. Poslije ručka malo zaspati. Nužne su ferije — 1 mjesec! Ne sanjariti, fantazirati, maštati ... Sačuvati veselje, veselo s braćom razgovarati, živjeti sa zajednicom, ne izbjegavati rekreatiju ... Ne izolacija! Veselje — odmor ...

3. Listovi

Pisati uvijek tako, da bi moj list mogao pročitati svaki čovjek.

4. Novine, radio

Smije se čitati, slušati ... Ali nastojati iza svakog događaja pogledati, tko zapravo vodi svjetsku politiku ...

5. Molitva

Sabranost, mirno, bez naprezanja ... Dnevne brige nas rastresaju, ljudi smo ... Nastojati biti sabran, ali ne silom ...

Zabranjuje se ponavljanje molitava, brevijara ... koje smo molili rastreseno. Ne ponavljati riječi konsekracije; mirno ih izgovarati. Ne zaustavljati se i posebno se koncentrirati prije izgovaranja riječi konsekracije. Ne sjećam li se — sigurno sam riječi izgovorio ...

Privatne molitve, jer imam malo vremena, ne nagomilavati. Razmatranje, krunica, privatni pochod Presvetom ... to nastoj obavljati.

Ako moram puno ispovijedati ili me stranka opravdano traži ... ne smeta ako ne dospijem moliti se posebno prije sv. mise ... Svaki moj svećenički čin, pa i ispovijed, jest priprava za sv. misu.

6. Razmatranje

Dva puta dnevno po četvrt sata. Može i u vezi s duhovnim štivom. »Ponavljati odluke u razmatranju: Bože, daj da budem čist ... Bože, daj da imam čvrstu vjeru ... Ljubav prema Tebi i bližnjemu.«

Razmatranje je uspjelo, ako sam se uspio malo bolje ... Nije nužno držati se posebne metode.

7. Nakana

Svaki se čas negdje na svijetu služe sv. mise. Prije važnijeg posla: Bože moj, ja ti prikazujem ovaj posao, ovaj rad, brigu ... Daj da Tebe dajem vjernicima, djeci, teškom bolesniku ... Tu nakanu probuditi bar ujutro.

8. Vršenje volje Božje

U čemu? U svemu ... Kako se ispoljuje volja Božja? U zapovijedima Božjim i crkvenim, u redovničkim Pravilima i Konstitucijama, u zapovijedima poglavara, u svećeničkim poslovima, staleškim dužnostima ... Ali i u teškoćama ... u bolesti ... a često i u nepravdi ...

Mp. i dragi O. Pavle!

Milost Duha Svetoga neka uvijek raste i napreduje i posvećuje Vaše dobro, plemenito i osjećajno srce!

1. One sumnje o oproštenju, o pogreškama, o uzrocima ili povodima grijeha i slično — sve, ama sve — odbacite, prezrite i ignorirajte. To Vam zapovijedam u ime Božje. To je sama napast, koja nalazi neki daljnji oslon u Vašoj živoj, promjenjivoj i utiscima dosta podložnoj naravi. Toga se riješite i češće izmolite Psalm 102.

2. Rastresenost više manje sve nas prati. Tu je jedini lijek: čuvati se suvišnih, bespotrebnih misli, posala, zadržavanja. Mirno, duhovno slobodno obavljati svoj posao, dužnost. Imati dobru volju, biti sabran i lijepo obaviti svoju molitvu. Koliko se god puta izgubimo, rastresemo, mirno se vratimo pred Gospodina, na sv. molitvu, na molitve u brevijaru i sv. misi. Tu pomaže poniznost, mrtvenje i usmjeriti duh, srce, pamet i svega sebe dragom Bogu. Kad On na nas izlije, kad nas pojadi svojom utjehom, unkcijom ili udijeli osjećaj svoje sv. nazočnosti, onda je sve lako i ugodno se i slobodno sve odvija u punini i miru i sabrnosti i zadovoljstva. Ako On to ne da, moramo se uteći strpljivosti i podnašati našu slabost, nestalnost, rasijanost i dosadnu rastresenost. Vadimo, crpajmo duhovne koristi poniznosti, ustrpljivosti i spoznajmo svoju nemoć i slabost.

3. Čuvajte žive i nemojte se opterećivati prekomjernim poslom, što Vas iscrpljuje. Mjera u svemu! Uvijek uredite svoje vrijeme za se: da dobro obavite sv. misu, brevir, sv. razmatranje, duhovno čitanje, ispit savjesti, sv. krunicu i večernje razmatranje. Ne dospijete li sve vrijeme, a Vi barem 15 ili 10 minuta pa i 5 minuta, ako ste okupirani dužnošću (npr. bolesnik, vjeronauk, priprava za propovijed, ispovijedanje).

4. Dobro je da sve više nastojite oko vjeronaučne obuke. Ne gledajte na uspjeh. Samo radite s ljubavlju.

5. U Trećem redu možete držati egzorte iz Tanquereya — hrvatski prijevod. Posebno u novicijatu: Ivaniš, Gore srca.

6. Braći lajicima protumačite GG CC što se njih tiče i držite im praktično tumačenje sv. Pravila, posebno ascetiku zavjeta, naših precepata i naše redov. discipline. Poslat ću Vam o tom nešto. Naučite ih razmatrati, lijepo se i korisno ispovijedati i pričećivati, (Filoteja, sv. Franjo Saleški,

hrv. prijevod), mrtvenje i redovničke kreposti, odnos prema poglavaru, braći, svjetovnjacima. To iscrpite kroz ovu godinu.

7. O onan. conjug. tiska se opet jedna rasprava, tako mi reče sam auktor i kad dobijete tako se vladajte. Poslat ću Vam i ja jedan članak (preveden na hrvatski) iz lista »Perfice munus«. Moram još počekati dok izađe i zadnji broj — decembar. Kad sve bude prevedeno, poslat ću Vam jednu knjigu.

8. Ljubite male ministrante svrhunaravnom ljubavlju Božjom i posvetite im pažnju, da ih dobro uputite u duhovni život. Poslat ću Vam jedan uzorak kako možete kod njih provadati duh. život. Njihovu živahnost i druge dječje mane trpite, oplemenjujte i gledajte u svjetlu Providnosti. S njima strog kao otac a susretljiv i zabrinut za njih kao majka.

9. U ničemu napetosti, žurbe, naglosti, nervoze. To Vas sve čini neuravnoteženim i pravite ispadne. U srcu mir i čistoća, u volji čvrsta odluka: Bože moj, ljubim Te; ne želim Te nikada uvrijediti; u svemu neka se vrši sv. volja Tvoja; u pameti bistrina, određenost: što od mene traži dužnost ovog momenta, što je volja sv. Pravila, poglavara, Božja volja — i to slijedite mirno, određeno, revno i predano.

10. Šaljem Vam ova dva predavanja za Vaše dake i prema Vašoj uviđavnosti. Kad ih iskoristite, pošaljite ih natrag, jer ih moram drugom dati za koga su prevedeni.

Na prvo pismo ću Vam odgovoriti opet, čim prije.

U Duhu Svetom Vas blagoslovje odani
fra Ante

Zagreb, 17. XI. 1957.

P. s.

Predavanje: Odgoj djece, to Vam darivam i ne treba ga vraćati. Filozofija uživanja i Izgradnja karaktera (sve od Fulton Sheena) molim da mi vratite kad Vi iskoristite ili prepišete.

Ljubite Mariju! Budite po Njezinom zagovoru i pomoći: vas spirituale, vas honorabile, vas insigne devotionis. To Vam je najbolja naknada, zadovoljština, pokora za sve što smo dužni pred Bogom dragim i pred našim bližnjim.

Pozdrav Mp. o. Gvardijanu i svoj Braći.

Vas ponovno pozdravlja i blagoslovje Vas i Vaš rad

brat Fra Ante

Dragi moj O. fra Pavle!

Cestitam Vam: Sretan imendant! Cor Christi, cor Pauli! Eto Vam lozinke za cijeli život. To Vam je moja čestitka i želja i molitva za Vaš cijenjeni imendant.

Hvala Vam na pismu. Kušajte pitati promjenu. Možda Vam koristi promijeniti ambijenat.

Vama treba smirenje fiziološko, psihološko, duševno i više odmora, počinka i ne biti uvijek u nekoj čudnoj nervozni i jurnjavi. Naš organizam nije neutrudiv, nepropadljiv i njemu treba odmora, počinka, promjene, mirovanja. Vi ste i onako impulsivan i razdražljiv. Na takav teren još dodavati druge nevolje, ne znati za samosvladavanje, ne znati sebi odrediti mjeru rada, razgovora, saslušavanja, sklonosti, simpatije i slično — sve to samo porazno djeluje na fizik, koji je opterećen s drugim problemima i tako i toliko zanršenima. Zato mislim da bi možda bilo dobro promijeniti ambijenat, službu i prikazati poglavarima svoje realne potrebe i poteškoće pa nek oni odluče gdje i što i kako.

Za Vaše sadanje vladanje i snalaženje smatram da Vam je ovo najpotrebitije:

1. Mir i duhovna sloboda. Može sve i bez Vas biti. Nikakove uobraženosti, umišljenosti, potrebe. Svući se sebe, svoje fantazije, barem prekinuti svako fantaziranje i jednostavno primati posle, rad, dužnost kako ide sasvim mirno, jednostavno i samo ovaj čas. Nikakovo uznenirenje, nikakove problematike, nikakovo ni duševno ni osjetno zatrpljivanje sebe, svoje osobnosti — ličnosti. Radi, opremaj poslove, odgovoraj na pitanja, na dužnosti i ne zaplići se u ništa drugo. Budi veseo, radostan, miran i pobijedit ćeš.

2. Čuvajte se duševne podvojenosti. To je stanje jako pogibeljno i zlo. Ono se sastoji u nekoj duševnoj napetosti kada dođete do takovoga stanja napetosti, uzrujanosti unutarnje psihofiziološke i Vi niste više svoj gospodar. Nešto Vas goni, sili, nariva se u Vaš mozak a da nemate dovoljno ni prisutnosti duha ni moralne spoznaje ni slobode ni odlučne volje trgnuti se i uzdignuti se nad sve to i mirno pobijediti. Podvojeni ste i pobijede podsvjesno, nagonsko stanje u Vama i Vi padate u razne pogreške i slabosti i nedosljednosti. Kako si pomoći? Čuvati se da do toga ne dođe. Mir, sloboda, prisutnost duha, dobro raspoloženje i izbjegavanje napetih stanja, uzbudljivih raspoloženja i ne puštati se duševnim opsjenama.

3. Ekvilibrij u svemu: u radu, u počinku, u molitvi, u razonodi, u nauku, u poslu.

4. Svako jutro kod sv. mise, sv. razmatranja, kod sv. krunice moliti za ljubav sv. čistoći. Bježati prigode, intimnosti, familijarnosti, doticaje i slično.

5. Fizički se zaposliti koliko se može i Vama odgovara. Sve ovo neka se obavlja harmonično, postepeno, sustavno i mirno i redovito — ustajno.

Ljubite neb. Majku i cijenite, volite, ljubite svoje svećeništvo. Budite apostolski muž po primjeru današnjih sv. Apostolskih Prvaka. Naslijedujte njihov sv. život i primjer. Oče dragi, apostolski molite, apostolski radite, apostolski trpite, apostolski se vladajte, apostolski se žrtvujte za sv. Crkvu, za duše, apostolski ljubite, apostolski vršite dužnosti prema Bogu, bližnjemu, zajednici.

Kad Vam je potreba, možete mi pisati.

Cestita, blagoslavlje Vas, pozdravlja Vas, Mp. O. Gvardijana i svu Braću

Vaš odani fra Ante Antić

Zagreb, 29. VI. 58.

MIR I DOBRO!

Zagreb, 26. VI. 59.

Dragi O. Pavle!

Nemojte se ljutiti ni žderati, kako kažu Zagrepčani. Dosta je svakom danu nevolje njegove. Puno trpite i puno ste nezadovoljni a sve uslijed drugoga, uslijed nemicanja i nekih nepomnja. Kako je lijepo imati mir, duhovnu slobodu, kontrolu nad samim sobom i nadmoć nad samim sobom.

Dragi moj Oče! Jako Vam treba i mir Kristov i sjedinjenje sa sv. voljom Božjom. Program Vašega života, rada: vršiti sv. volju Božju, biti po sv. volji Božjoj. Vi se borite sa sobom — ustajte i molite! Treba Vam više spavanja i odmora. U sveemu Vam preporučam pouzdanje u Božansko Srce i Bezgrešno Srce Marijino.

Čuvajte mir i fini odnos sa P. Gvardijanom i svim PP. i Braćom i svijetom. Primjer sv. Pavla, Vašega imenjaka, neka Vas oduševljava. Cestitam Vam cijenjeni imendant!

Sve dobro želi i moli se za Vas odani brat
Fra Ante

P. s. Pozdrav Mp. O. Gvardijanu i svoj Braći.

Dragi moj Oče Pavle!

Milost Duha Svetoga neka se izlje na Vaše plemenito i dobro srce i neka ono postane ugodan stan Presv. Trojstva!

Oče moj, zašto ste tako potišteni, žalosni i teški! ... Kod našega Oca nebeskoga ima mnogo stanova, pa ima jedan lijepi stan i za Vas. Molim Vas, ne očajavati, ne se puštati neizvjesnim bolnim mislima, koje samo ubijaju svaki polet, elan u čovjeku.

Vama je apsolutno nuždan mir i neograničeno pouzdanje u Božju dobrotu, milosrđe i ljubav. Poslije nego ste se iskreno, lojalno predali dragom Bogu i neograničeno se u Nj pouzdali, morate pristupiti svojemu lječeњu. U sebi uvijek podržavati, odgajati, razvijati poštenu i dobru volju, Boga ljubiti, njegovu sv. volju vršiti i nikada ga uvrijediti — neću grijeha, prvo sve podnijeti nego mogu Gospodina uvrijediti! Ovo temeljno stanje čestim odlukama, pobožnim uzdasima i praktičnom dosljednošću u sebi čuvati. Mirno, postojano, budno izbjegavati svaki grijeh i grešnu prigodu. Opatite li svoju veliku krhkost, slaboću, naklonost k izvjesnom grijehu i da Vas neka neodoljiva sila privlači i Vi padate, onda me poslušajte i uvažite moj savjet kao da dolazi od Gospodina. U Gospodinu Vas molim duboko se pri tome ponizite, ponizno, iskreno, pokajnički priznajte svoj grijeh i svoju veliku slabost u toj materiji. Čini Vam se vrlo teški, neizlječiv slučaj. Molim Vas, poslušajte me i uzmite ovu taktiku i dijetu. Koliko samo možete čuvajte, uzdržite dobru volju nikada hotimice, znatice Gospodina uvrijediti. Da svoje pozicije proti svome padu, sklonosti utvrđite što bolje, molim Vas, nikada, ni pred kim nemojte se ogriješiti o dužno poštovanje svojih Poglavar. Ne ka Vam drugi pričaju čudne, nevjerljavne stvari pače i neke stvarne primjere, molim Vas, Vi nemojte ništa učiniti, reći, pristati čime bi se ogriješili o svoje Poglavar. Nemojte nikoga pomagati ili utvrđivati u ogovaranju ili kritici ili lošem sudu, držanju prema Starješinama.

Isto tako apsolutno čuvajte bratsku ljubav. Da Vama Gospodin bude milosrdan i da Vas brani i uzdrži proti napasti i zloj sklonosti, molim Vas, nemojte se nikada ogriješiti o bratsku ljubav.

Treće sredstvo sv. poniznost. Ne tražite pohvalje, priznanja za Vaš rad. Ne očekujte nikakovih nagrada pa bilo za koje mu drago usluge i žrtve. Sačuvati poštovanje i posluh i ljubav prema Starješinama, biti andeo bratske ljubavi i sačuvati svetu poniznost — evo Vam pomagala kojima ćete se pomogati u Vašoj borbi. Kad Gospodin vidi kako Vi vršite sve tri kreposti, On će Vam biti vrlo, vrlo, vrlo milostiv i pomoći će Vašu slabost, nestalnost, nepostojanost.

Koliko bolje možete čuvajte dobro spavanje i nemojte raditi do iscrpljenja, jer to je ubitačno za živce i za zdravlje. Nemojte se nikada ljutiti ni vraćati na prošlost. Ljubite predano Bl. Dj.

Mariju i ako samo možete svaki dan uz svoju frajnevačku krunicu izmolite još i dvije male krunice tako da bude cijeli sveti ruzarij u čast Majke Božje. Molim Vas, točno me poslušajte sve što sam Vam preporučio. Za vas ću moliti i žrtvovati se. Blagosliva Vas odani brat

Fra Ante Antić

MIR i DOBRO!

Dragi O. Pavle!

Ljubav Božja neka Vas u svemu vodi i oduševljava!

Primio sam poslane knjige i pokazao našim patrima. O redovničkim kandidaticama predao sam vrhovnoj glavarici ss. milosrdnica. Možda one štograd iskoriste. U svoje vrijeme sve ću Vam vratiti. Šaljem Vam na dar započeto gradivo kao nastavak na one dvije egzorte — meditacije, što sam Vam dao u mojoj sobi.

Nalazim se u Samoboru od 25. o. mj. Lijepo je ovdje, hvala dobrom Bogu!

Vi, dragi moj Oče, više pouzdanja u Božansko Srce Isusovo i Bezgrešno Srce Marijino. Vani s problemima, suvišnim mislima, nutarnjim i vanjskim napadajima, što nastaju iz naše slaboće bilo tjelesne, bilo živčane, bilo duševne. Predajte se velikodušno dragom Bogu i vježbajte savršenu, vrhunaruvinu ljubav kojom ljubite Gospodina i sve Njegove slike: ljude. Prijedite preko svega vanjskoga da Vaše srce bude slobodno u smjeru ljudi bavi prema Gospodinu.

Što se tiče Vaše nutarnje fiziološke napetosti i smetanja, poriva ... To se snadite mirno, tiho, polako promišljajući na Boga, na se, na bližnjega, ali sve bez uzrujanosti, nagle neke neobuzdane težnje, čežnje za sklonost, dodirom, zadovoljenjem sebe, svojih nagnuća. Ako se uzdržite mirno, promišljeno, obzirući se na sve i uzdignuvši srce, misao i volju k Mariji, Vi ćete pobijediti i nadvladati. Ono je nešto bolesnoga, nemarnoga, više duševnoga nego tjelesnoga. Zato morate srce, duh lječiti, dizati k Bogu i čuvati se umišljenosti, oholosti, ponosa i samoljublja. Pazite da nikada ne pogriješite protiv ljubavi k bližnjemu. Budite poniran i stoput Vam ponavljam: poniran.

Preporučite me u sv. misi i sv. molitvi. Pozdravite Mp. O. Gvardijana i svu Braću i poznate. Molim Vas, recite onom Časnom Bratu, koga sam upoznao na Rebru, da svaki dan izmoli cijeli sv. ruzarij Majci Božjoj i bit će puno — puno bolji redovnik. Puno ga pozdravite. Neka se nikada ne ljuti na nikoga, ni na se, ni na prov.

U Gospodinu Vas pozdravlja i blagosliva Vaš odani

Fra Ante Antić

Samobor, 27. VIII 59.

MIR I DOBRO!

Dragi Oče fra Pavle!

Mir i sveta ljubav neka Vas oduševljava u Vašem mukotrpnom životu za veće i savršenije darove Božje!

Ne smijete klonuti duhom. Uvijek naprijed, uvijek za većim i savršenijim krepostima. Vjerni budite svom duhovnom programu i uzdajte se u pomoć Božju. Ne zadržavajte se u nijednom suvišnom, bespotrebnom razgovoru. Sve neka bude odmjereno, uredno, zgodno kao pred licem Gospodnjim. Znam, posao, rad raste, množi se a snaže pomalo oslabljuju i treba ih sakupljati. Volja je dobra, a tijelo nije uvijek spremno i hotno, brzo za svaki rad, posao. Treba u svemu ravnotežu i razboritost. I to je izvor trpljenja, patnje.

Dragi Oče, sakupljajte mudro životno iskustvo, koje će Vam biti dragocjeno i zlata će Vam vrijediti. Čuvajte u svemu čistu savjest, nikada grijeha, s grijehom nikakva posla. Uvijek Božji čovjek, koji živi u Bogu, s Bogom, za Boga i po Bogu.

Znam, dosta Vam smeta i mnogo muke zadaje slabo tijelo, nestalni i promjenljivi živci a nada sve neka baštinjena slaboca i nagnuće ad sensibilia. To ćete pobijediti velikom, dubokom sv. poniznošću i duhom produhovljene sv. molitve. Ljubite, vježbajte sv. poniznost pred dragim Bogom, pred poglavarima, pred bližnjim, braćom, pred samim sobom. U svemu se ponizivajte i kad sve napravite, recite: Sluga sam beskoristan! Ljubite Mariju! Širite molitvu cijelog svetoga ružarja. Kroz svibanj vodite propagandu da se moli cijela krunica (tri dijela) za nakane, za pobjede Bezgrešnog Srca Marijina u svijetu. Budite andeo bratske ljubavi.

Izvolite pozdraviti Mp. O. Gvardijana, P. O. fra Gabreka i sve PP. Oce i Braću.

Vas i Vaš rad, trpljenje, borbe blagoslavlje Vaš odani brat

fra Ante

Zagreb, 28. IV. 61.

Dragi moj Oče fra Pavle!

Hvala Vam na cijenjenom pismu. Brata sam pitao što misle poglavari. Odgovorio je: Mp. O. Provincijal je protivan. Kad glavni starješina tako misli i drži, stvar se ne smije dalje forsirati niti se protiviti svome poglavaru. Ipak sam mu rekao da dođe sutradan k meni i da ga ispitam, ali nije mogao doći ili je bio koji drugi razlog. Na prvi mah njegovo mi je držanje bilo sumnivo i da nije ispravno ni na pravoj liniji.

Molim Vas, kako je naslov knjizi o svećenstvu?

Za sveto vrijeme došašća koliko Vam bude moguće nastojte se duhovno obnoviti i smiriti u Gospodinu i biti jednostavan, ponizan, zadnji od svih ljudi kao Isus, ali uvijek s Ocem i u Ocu. Nemojte se puno zaustavljati na sebi, na ljudskoj hvali, odobravanju ili naklonosti. Sve prolazi a istina Gospodnja — veritas Domini manet in aeternum!

Znam da vodite tešku borbu sa sobom. Držite se Marije i stalnim pogledom u vječnost: Quod aeternum non est, nihil est! Vi ne možete dulje razmatrati, zato češće i ukratko npr. jedan fratalj sata, ali više puta. Nemojte nikada trošiti vrijeme uzalud. Ne mislim na potrebit odmor nego preko dana zaustavljajući se prigodice. Budite kristocentričan a ne egocentričan! Uvijek se ponizujte u duhu i srcu pred Gospodinom. Sve s Marijom i u Mariji!

Preporučam se u sv. molitve i Vaše apostolske trude i žrtve.

Blagoslivlje Vas i Vaš rad i Vaše trpljenje i borbe odani brat

Fra Ante

Zagreb, 27. XI. 62.

Mir i dobro!

Cakovec, 19. 2. 1981.

Dragi oče Roko!

Dobivši danas — zahvaljujem! — poziv na komemoraciju za dobrog oca Antića, sjetio sam se da imadem još nekih njegovih originalnih listova, koje Vam šaljem. Upotrijebite ih po volji, samo molim, da ono što se tiče samo mene i što bi bilo možda nezgodno objaviti, zadržite u sebi, ostalo kako hoćete ...

Preporučam svoju malenkost u Vaše molitve na grobu Sluge Božjega o. Antića ... Prije godinu i pol operiran sam ... carcin ... a sada se opet nešto malo stanje pokvarilo, pa moram u bolnicu na pretrage! Hvala! I Bog plati!

Uz srdačan bratski pozdrav u Kristu odani

P. Pavao Graf, v. r.

KOD VICEPOSTULATURE MOŽETE NARUČITI

PRED GOSPODINOM

Napisao J. Šimunov
Cijena 20 dinara

*Pred Gospodinom
razmatrao sam i ispovijedao
vjeru
dar i milost Njegovu —
U poglavljima
o zajedničkom Ocu našem,
o Crkvi našoj
svećeniku.*

*I obećao sam,
u spomen o. Ante Antića
priopćiti svoje misli i čuvstva.*

*»Sve što te snađe u životu,
sve je sporedno. Ničim drugim ne smiješ
se baviti nego Bogom. Ti moraš biti
Božji — samo Božji.« (o. Ante Antić)*

SUVREMENA SLUŽBA VJEĆNOSTI — ži-

vot i rad o. fra Ante Antića, Zagreb, 1978. Str. 180. Cijena 60,00 dinara.

Vicepostulatura u Zagrebu objavila je tiskani novi životopis fra Ante Antića, koji je kao redovnik-franjevac umro na glasu svetosti 4. ožujka 1965.

U knjizi je skupljena građa o životu i radu fra Antinu pa se ovaj životopis razlikuje od dosadašnjih jer je svaka misao i podatak potkrijepljen i potvrđen. Građa je raspoređena u cjeline: Pouzdanim tragovima (9—12), Od rođenja do konačnog smirenja (13—38), Životna služba (41—68), Ispovjednička žrtva i rad (71—77), Suradnik i subrat redovnica (81—102), Franjin redovnički sin (105—125), Krepostan muž (129—143), Izjava i prosudba nad otvorenim grobom (147—152). Na kraju knjige su Bilješke (153—163), sažetak na latinskom jeziku.

U osam poglavlja teksta znalački je rečeno sve što je trebalo reći u ugodniku Božjem fra Anti Antiću.

Pisana dokumentirano, knjiga se ugodno čita jer je pisana lijepim hrvatskim jezikom.

ŽELJAN BOGA

Osobni pristup fra Ante Antiću napisao J. Šimunov.
Str. 52, cijena 20 dinara.
Opsegom malena, sadržajem bogata brošura.
»Fra Ante je bio čovjek jednostavan, drag — svet.«
A svetost, uzoran život jednog redovnika privlači suvremenog čovjeka.
Zanimljivi su naslovi pojedinih poglavlja: Bog prvi i jedini;
Oslonac mora biti Euharistija i Marija; Sveti živjeti — svetost promicati; Gospodina treba slijediti velikodušno i savršeno; Franjevačko ozračje.
Zanimljivo je, da je pisac svjetovnjak koji baš u ovim našim trenucima posvjedočuje vječne istine, silnu želu i potrebu za Bogom.

DOBRI OTAC ANTIC

Životopis napisao isusovac o. Ante Katalinić. Str. 150, cijena 20 dinara.
»Zahvalni smo Božjoj Providnosti što je nama Hrvatima u ovim poslijekoncilskim godinama dala o fra Antu Antića, velikog realizatora žarke ljubavi prema Bogu i žarke ljubavi prema ljudima.
Zar su te ljubavi, koje je nosio u sebi, bile dvije ljubavi? — Ne! To je bila samo jedna ljubav.
Pitate: kako to?
Citajte životopis pa ćete razumjeti.

NAŠ DOBRI FRA ANTE

Kratki životopis napisao dr. Damić. Str. 58, cijena 20 dinara.
Vrlo sažeto i zanimljivo iznio je pisac životni put čovjeka naših dana, koji je u svom životu ostvario nauku Evanđelja, koji je doista svima bio sve. Fino i nenametljivo vodi pisac čitaoca od djetinjstva sve do smrti, a kroz čitav životopis provejava velika ljubav i sinovsko pouzdanje spram Majke Božje i Majke naše, u čemu je pokojnik bio doista primjer i uzor. Životopisu je pridodat niz misli i savjeta nadjenih u rukopisima ovog velikog sina svete Crkve i hrvatskog naroda povezanih s Marijom.

MILODARI ● MILODARI ● MILODARI ● MI

U fond Vicepostulature za troškove beatifikacije doprinijeli su:

Treći Red kod Gospe Lurdske — Zagreb (150 mj.); Zdravka Dragić — Zagreb (100 mj.); Josipa Živičnjak — Zagreb (100 mj.); Jelka Crnjanin — Zagreb (200 mj.); Jelica Baljak — Zagreb (500 mj.); obitelj Hitrec — Zagreb (200); Danica Petričević, prof. — Zagreb (200 mj.); Mila Antoš — Zagreb (150 mj.); obitelj Borović — Zagreb (150 mj.); Jasna Djenero — Dubrovnik (200 mj.); Katica Lukić — Zadar (200 mj.); Katarina Rukavina — Zagreb (100 mj.); Jelka Margeta — Zagreb (50 mj.); Ana Pac — Zagreb (30 mj.); Magdalena Crevar — Zagreb (100 mj.); Bernardica Molnar — Zagreb (50 mj.); Štefanija Rukavina — Zagreb (100 mj.); Anđelka Čurko — Zagreb (100 mj.); Marija Džaja — Zagreb (100 mj.); Gabrijela Feil — Zagreb (20 mj.); Horvat-Kovačić Marija — Zagreb (20 mj.); Miro Sambunjak — Zagreb (20 mj.); Janja Kolar — Zagreb (50 mj.); Slavica Jakovljević — Zagreb (20 mj.); Marija Grgurić — Zagreb (100 mj.); Zlata Straczenski — Zagreb (200 mj.); Katarina Papić — Zagreb (50 mj.); Djena Paškov — Split (100 mj.); Josipa Fogler — Zagreb (200 mj.); Anica Zidarić — Zagreb (100 mj.); S. K. — Zagreb (200 mj.); Ana Lulić — Zagreb (50 mj.); Milka Lulić — Zagreb (50 mj.); Marica Petrinjak — Sudovec (100 mj.); Št. Bišćan — Zagreb (100); M. G. — Zagreb (1.000); N. N. — Zagreb (500); Jusitina Mohorović — Zagreb (400); Ana Grubišić — Sarajevo (100 mj.); Anica Sivjanović — Virje (600); Ane Bulica — Dubrovnik (100 mj.); Zdenka Blažeković — Zagreb (500); Katarina Borović — Zagreb (500); Dolores Šuvak — Zagreb (500); Marijana Kossi — Zagreb (30 mj.); Jelena Sigeti — Đakovo (100 mj.); Kristina Miletić — Makarska (150); Mara Babić — Zagreb (1.000); Fra Krunic Bekavac — Imotski (1.000); Marija Picukarić — Zagreb (500); Anton Jakominić — Dobrinj (500); Štefanija Bernard — Zagreb (500 DM); N. N. — Zagreb (170); Fra Ivan Vuka — Proložac (1.000); Stana Dugandžić — Zagreb (400); N. N. — Zlatar (100); Stanka Petković — Bakar (300); Ivan Jurčević — Davor (100); Lj. I. — Makarska (500); Neža Tretze — Domžale (200); Marija Tomašić — Baška (500); Štefica Ivančić — Karlovac (100); Katica Nevjetić — Travnik (50); Boženka Polić — Split (1.000); Leon Sulić — Zagreb (1.000); Mira Treurzić — Zagreb (100 mj.); Fra Petar Bezina — Šibenik (500); Slavica Pogačić — Zagreb (500); Fra Dinko Aračić — Rim (190); Vera Marušić — Imotski (100); Anica Bezić — Za-

dar (100); Prim. dr. Desa Barić — Zadar (500); Ljubica Dominis — Benkovac (200 mj.); Magdalena Herak — Koprivnica (100); Evica Tučko — Zagreb (100); A. M. — Zagreb (300 mj.); Fra Anđelko Šimić — Lovreć (200); Fra Petar Pletikosa — Šibenik (1.000); Josipa Radić — Rijeka (300); Ljubica Grabovac — Zagreb (50); Ana Martinec — Zagreb (500); Antun Pažitka — Zagreb (500); Barica Jančeković — Zagreb (200); Obitelj Hitrec — Zagreb (500); Boženka Polić — Split (1.000); Dragica Varga — Netretić (5.000); Marija Grdanić — Zagreb (1.000); Fra Silvestar Aračić, misionar — (2.000); Fra Ivan Vuka — Proložac (500); Obitelj Hitrec — Zagreb (500); Željko s. Elekta — Zagreb (200); Terezija Nemeš — Zagreb (1.000); Vera Beroš — Bratuš (1.000); Kata Beroš — Bratuš (500); Ljiljana Babić — Bratuš (500); Matilda Babić — Bratuš (100); Mara Babić — Bratuš (100); Slavka Beroš - Bratuš (150); Neda Ivandić - Bratuš (100); Kata Beroš - Bratuš (50); Terezija Matić — Slavonski Brod (150); Marija Milašin — Zagreb (200); N. N. — Zagreb (100); Vjekoslava Labura — Šibenik (500); Milka Ivandić — Bratuš (100); Marija Antić — Split (300); Amalija Gregov — Zagreb (1.000); Zdenka V. — Zagreb (200); N. N. — Zlatar (500); Vladimir Kuze — Zagreb (50); Krešimir Mlač — Zagreb (200); Dragica Lamunt — Gundinci (500); Matija Lapov — Zadar (200 mj.); Anka Car — Duga Resa (100); Jelica Baljak — Zagreb (900); Marija K. — Zagreb (20.000); Nela Borović — Zagreb (500); Marija Kaštelan — Zagreb (200); Obitelj Kirinić — Zagreb (200); Anđelka Zaer — Zagreb (100); P. Z. — Sinj (1.000); B. Bičanić — Zagreb (500); Obitelj Stošić — Zagreb (500); Štefanija Kastelan — Zagreb (500); Magda Hadžija — Našice (200); Marija Svoren — Našice (100); Julijana Mihaljević — Zagreb (100); Jelka Šantak — Vodice (100); Božica Sudovec — Sudovec (100); Marica Zidarić — Sudovec (100); Marica Petrinjak — Sudovec (50); Jelka Crnjanin — Zagreb (300 umjesto cvijeća za imendant s. M. A.); N. N. — Zagreb (1.000); B. Bičanić — Zagreb (500); N. N. — Zagreb (100); Katica Mihaljević — Splitska (1.000); Marija Grdenić — Zagreb (500); Fra Jozo Župić — Stuttgart (100 DM); Fra Silvestar Aračić — Split (100 DM); Mery Filipetti — Makarska (1.000); Obitelj Kirinić — Zagreb (100); Leon Sulić — Zagreb (10.000); Obitelj Borović — Zagreb (200); Katarina Rukavina — Zagreb (200); Jelena Lončarević — Zagreb (100); Marija Picukarić — Zagreb (1.500); Jelka Margeta — Zagreb (100); Slavica Dana — Zagreb (500).